

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av kreditinstitutslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att soliditetsbestämmelserna i kreditinstitutslagen ändras i enlighet med gemenskapslagstiftningen.

Till lagen skall fogas en bestämmelse om beaktande av råvarurisker vid soliditetskalkyleringen. Dessutom ändras riskviktningen i fråga om vissa poster i balansräkningen som används vid soliditetskalkyleringen. Kravet på soliditet i fråga om värdepapper med säkerhet i bostad ändras så, att regleringen motsvarar den reglering som gäller

bostadskrediter. Vidare föreslås vissa andra lagpreciseringar.

Vidare ses kravet på soliditet i fråga om masskuldebrevslån baserade på panträtt i fast egendom över så att det överensstämmer med den praxis som är allmän i Europeiska unionen.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Nuvarande lagstiftning	3
2. Ändringsbehov som följer av Europeiska unionens direktiv	4
2.1. Europaparlamentets och rådets direktiv 98/31/EG	4
2.2. Europaparlamentets och rådets direktiv 98/32/EG	4
2.3. Europaparlamentets och rådets direktiv 98/33/EG	6
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	7
3.1. Mål	7
3.2. De viktigaste förslagen	7
4. Propositionens verkningar	8
5. Beredningen av propositionen	8
DETALJMOTIVERING	9
1. Lagförslag	9
2. Ikraftträdande	10
LAGFÖRSLAG	
Lag om ändring av kreditinstitutslagen	11
BILAGA	
Parallelltext	
Lag om ändring av kreditinstitutslagen	13

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuvarande lagstiftning

Kreditinstitutslagen

Kreditinstitutslagen (1607/1993) trädde i kraft den 1 januari 1994. Genom lagen genomfördes Europeiska unionens kreditinstitutsdirektiv, bl.a. rådets direktiv 89/647/EEG om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut.

Genom en ändring av kreditinstitutslagen 1996 kompletterades bestämmelserna om kreditinstitutens soliditet på det sätt som förutsätts i rådets direktiv 93/6/EEG om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut. Dessutom ändrades 1997 vissa soliditetsbestämmelser samtidigt som finansinspektionens rätt att meddela föreskrifter om tillämpningen av de ovan nämnda direktiven preciserades.

Enligt 78 § kreditinstitutslagen skall ett kreditinstituts kapitalbas för täckning av kreditrisker utgöra minst åtta procent av det sammanlagda beloppet av tillgångar samt förbindelser utanför balansräkningen och derivatinstrument, viktade enligt särskilt fastställda riskkoefficienter. Bestämmelser om riskkoefficienterna för balansräkningsposterna ingår främst i 76 §, medan koefficienterna för förbindelser utanför balansräkningen fastställs i finansinspektionens föreskrifter. Som förbindelser utanför balansräkningen beaktas bl.a. borgensförbindelser och andra förbindelser som ingåtts för tredje mans räkning på kundens vägnar, samt ränte- och valutakursbundna derivatinstrument. Enligt 78 a § skall kreditinstitutet dessutom ha minst en kapitalbas som täcker positions-, avvecklings-, motparts- och valutakursrisker, samt andra risker som kan jämföras med dem som nämns ovan.

Enligt 81 a § meddelar finansinspektionen närmare föreskrifter om tillämpningen av kapitel 9 kreditinstitutslagen för uppfyllande av kraven i rådets direktiv om kapitalbasen i kreditinstitut, rådets direktiv om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut, rådets direktiv 93/6/EEG om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut samt rådets direktiv 92/30/EEG om gruppbaserad tillsyn över kreditinstitut.

Lagen om värdepappersföretag

Lagen om värdepappersföretag (579/1996) och den lagstiftning som anknyter till den trädde i kraft den 1 juli 1996. Genom lagarna genomfördes rådets direktiv 93/22/EEG om investeringstjänster inom värdepappersområdet och direktivet om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut. Med stöd av sistnämnda direktiv tillämpas på värdepappersföretag bl.a. bestämmelserna i direktivet om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut, rådets direktiv 92/121/EEG om övervakning och kontroll av kreditinstituts stora exponeringar och rådets direktiv om gruppbaserad tillsyn över kreditinstitut.

Eftersom i huvudsak samma bestämmelser tillämpas på kreditinstitut och värdepappersföretag vid tillsynen över soliditeten, hänvisas i 5 kap. lagen om värdepappersföretag, vilket kapitel gäller soliditet och riskkontroll, till motsvarande bestämmelser i kreditinstitutslagen.

Lagen om finansinspektionen

Bestämmelser om finansinspektionens rätt att lämna uppgifter till andra myndigheter ingår i 19 § lagen om finansinspektionen (503/1993). Finansinspektionen har rätt att lämna sekretessbelagda uppgifter till en annan myndighet som övervakar finansmarknaden eller till en sådan sammanslutning som i det egna landet med stöd av lag sköter uppgifter som motsvarar dem som finansinspektionen har, till statens säkerhetsfond, förundersökningsmyndigheter och åklagarna. Paragrafens tillämpningsområde utsträcktes 1996 till uppgifter som lämnas till de myndigheter som ansvarar för tillsynen över revisorer och över organ som har befattning med ett tillsynsobjekts likvidations- eller konkursförfarande. Bestämmelsen ger rätt till utbyte av information med de behöriga myndigheterna dels i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, dels i stater som inte hör till det. Paragrafen preciserades 1999 genom de ändringar som lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) förutsatt.

2. Ändringsbehov som följer av Europeiska unionens direktiv

2.1. Europaparlamentets och rådets direktiv 98/31/EG

Europaparlamentets och rådets direktiv 98/31/EG om ändring av rådets direktiv 93/6/EEG om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut offentliggjordes den 21 juli 1998. Direktiv 98/31/EG skall genomföras i medlemsländerna senast två år efter offentliggörandet.

Kravet på kapitalbas för täckning av råvarurisker

Direktivet utvidgar kravet på en kapitalbas för täckning av marknadsrisker att gälla också positioner i råvaror och råvaruderivat, varför en ny bilaga om beräkning av kapitalkravet för täckning av råvarurisker har fogats till direktiv 93/6/EEG och vissa artiklar i direktivet har preciserats. I praktiken gäller utvidgningen av direktivets tillämpningsområde de kreditinstitut och värdepappersföretag som handlar med derivatinstrument som gäller t.ex. ädla metaller eller råvaror.

Ändringarna grundar sig huvudsakligen på en rekommendation som banktillsynskommittén i Basel offentliggjort tidigare och syftet med dem är att säkerställa att de europeiska kreditinstituten och värdepappersföretagen beräknar sina kapitalkrav i enlighet med de principer som de viktigaste industriländerna enats om.

Enligt 78 a § kreditinstitutslagen skall ett kreditinstitut ha minst en kapitalbas som täcker de positions-, avvecklings-, motparts- och valutakursrisker som hänför sig till handelslagret samt andra risker som kan jämföras med de ovan nämnda. Enligt 81 a § kreditinstitutslagen meddelar finansinspektionen närmare föreskrifter om tillämpningen av direktiv 93/6/EEG och vissa andra direktiv. Föreskrifterna om bl.a. de tabeller som ingår i bilagor till direktivet och de formler som skall tillämpas på derivatinstrument ingår i finansinspektionens föreskrifter om rapportering av kapitalbasen och den konsoliderade kapitalbasen för täckning av marknadsrisker.

Genomförandet av direktiv 98/31/EG förutsätter att en hänvisning till råvarurisker fogas till kreditinstitutslagen. Till övriga delar avses i finansinspektionens föreskrifter

bli bestämt i enlighet med gällande 81 a § kreditinstitutslagen om beräkningen av kapitalkravet för täckning av råvarurisker.

Utnyttjande av egna modeller

Direktivet tillåter dessutom att kreditinstituten och värdepappersföretagen använder egna modeller vid beräkningen av kapitalkravet för täckning av marknadsrisker. Sådana egna modeller ersätter de standardiserade formler som ingår i direktiv 93/6/EEG, förutsatt att de egna modellerna uppfyller de krav som anges i en bilaga till direktivet och att tillsynsmyndigheterna godkänner dem utifrån bedömning av de enskilda fallen.

De minimikrav som direktivet förutsätter föreslås bli fastställda av finansinspektionen, som också i praktiken skall bedöma förmågan hos de modeller som finska tillsynsobjekt använder att mäta marknadsriskerna. Eftersom de interna riskkontrollsystemens sofistikonivå och å andra sidan behovet av att utnyttja egna modeller varierar mellan dels de enskilda tillsynsobjekten, dels medlemsländerna, förpliktar direktivet till ingen som helst del de nationella tillsynsmyndigheterna att godkänna de egna modellerna. Nationellt utfärdade bestämmelser kan därmed också vara strängare än de krav som uppräknas i direktivet.

Bestämmelserna i direktivet gäller inte bara kreditinstitut utan också värdepappersföretag. Eftersom det i lagen om värdepappersföretag för soliditetskravens del huvudsakligen hänvisas till bestämmelserna i kreditinstitutslagen förutsätter genomförandet av direktiv 98/31/EG inte att den förstnämnda lagen ändras.

2.2. Europaparlamentets och rådets direktiv 98/32/EG

Samtidigt med direktiv 98/31/EG offentliggjordes Europaparlamentets och rådets direktiv 98/32/EG om ändring, som särskilt gäller panträtt i fast egendom, av rådets direktiv 89/647/EEG om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut. Också direktiv 98/32/EG skall genomföras senast den 21 juli 2000.

Värdepapperiserade krediter

Artikel 1 i direktivet gör det möjligt att sänka riskviktningen från 100 procent till 50 procent i fråga om värdepapper med säker-

het i bostadsfastighet. Sådana värdepapperinvesteringar skulle alltså behandlas på samma sätt vid kalkyleringen av bankernas soliditet som sådana lån med säkerhet i bostadsfastighet som banken själv beviljar. Eftersom säkerhetskravet i båda fallen är likadant och eftersom en ytterligare förutsättning för den lindrigare kapitalkravsbehandlingen av värdepapperiserade krediter är att investerare i värdepapper i det fall att emitenten blir insolvent garanteras samma förmånsrätt till de bostadsfastigheter som utgör säkerhet, kan inga grunder för ett annorlunda soliditetsbemötande anges. Därför kompletteras III riskgruppen i 76 § kreditinstitutslagen med värdepapperiserade krediter för vilka fastigheter utgör säkerheten.

Krediter med säkerhet i affärsfastighet

En annan ändring som ingår i direktivet gäller krediter med säkerhet i kontorsbyggnader och företagslokaler för olika ändamål, nedan krediter med säkerhet i affärsfastighet, där den riskvikt som skall tillämpas vid soliditetskalkyleringen tillåts vara 50 procent i stället för nuvarande 100 procent. På så sätt kan kreditinstitutens kapitalkrav för sådana krediter sänkas till hälften av det nuvarande. Lindringen i fråga har tidigare gällt endast fyra medlemsländer (Tyskland, Danmark, Grekland och Österrike), men direktivet gör det möjligt att genomföra bestämmelsen för viss tid i samtliga medlemsländer. Förlängningen av bestämmelsens giltighetstid motiveras med att det i de ovan nämnda staterna inte har noterats några stora skillnader mellan de förlusttal som föranletts av krediter med säkerhet i bostad och de förlusttal som föranletts av krediter med säkerhet i affärsfastighet. Enligt direktivets ingress är resultaten av den granskning som gällt detta emellertid inte helt avgörande. Enligt artikel 2 är bestämmelsen i kraft till utgången av år 2006, varefter kommissionen på nytt bedömer förutsättningarna att förlänga bestämmelsens giltighetstid. Det är möjligt att tillämpa den lägre riskklassificeringen på den del av ett lån med säkerhet i affärsfastighet som får vara högst 50 procent av säkerhetens marknadsvärde, vilket två oberoende sakkunniga har uppskattat. Alternativt kan säkerheten vara 60 procent av en fastighets värde som bedömts försiktigt på ett sätt som fastställs särskilt eller 50 procent av säkerhetens marknadsvärde, beroende på vilketdera

som är lägre.

Affärsfastigheter används oftast som säkerhet vid företagskrediter som företag som bedriver affärsverksamhet i fastigheten i fråga eller som hyrt ut fastigheten har tecknat, medan bostadsfastigheter eller aktier som berättigar till innehav av en bostad typiskt utgör säkerhet för hushållens bostadskrediter.

Fastigheternas säkerhetsvärden har varierat kraftigt i Finland under de två senaste årtiondena. Efter att den allmänna prisnivån för bostäder stigit under nästan hela 1980-talet föll säkerhetsvärdena brant i början av 1990-talet, vilket medförde ekonomiska svårigheter för kredittagarna och därmed också för bankerna. Till följd av kredittagarnas insolvens kom bankerna i besittning av ett stort antal fastigheter som utgjort säkerhet och som, särskilt i fråga om affärsfastigheter, inte fann köpare eller hyresgäster på grund av företagssektorns ekonomiska svårigheter. När de kreditförluster som de olika kredittagarna åsamkat bankerna betraktas kan det konstateras att de kreditförluster som berott på hushållens insolvens varit betydligt mindre än de som berott på företagskrediter, både om man ser till det sammanlagda förlustbeloppet och om man ställer förlusterna i proportion till kreditstocken. Orsaken till de nämnda skillnaderna har delvis varit att säkerhetspraxis för företagskrediter inte har varit lika rigorös. Som en faktor som minskar sannolikheten för att bostadskrediter skall ge upphov till kreditförluster kan också anses att enligt allmän livserfarenhet sporras hushållen när de ställer en bostad i personligt bruk som säkerhet, och därmed riskerar att gå miste om den egna bostaden, att samvetsgrannare än företagen se till att krediten återbetalas. Den sistnämnda motiveringen konstateras också i den i Basel verk samma banktillsynskommitténs rekommendationer som ligger till grund för den nuvarande soliditetsregleringen och som begränsar den lindrigare soliditetsbehandlingen enbart till krediter med säkerhet i bostadsfastighet. Till denna del föreslås inte heller ändringar i det projekt för revidering av soliditetsramverket som pågår i Basel.

Framför allt med stöd av de erfarenheter av hur betryggande fastighetssäkerheterna är som fåtts på marknaden i Finland konstaterade riksdagens statsutskott, som stora utskottet förenade sig med, i sitt utlåtande (E-KUU 7/1996 rd) med anledning av statsrå-

dets skrivelse i anknytning till det ovan nämnda direktivet 98/32/EG att det förhöll sig kritiskt till den lindring beträffande krediter med säkerhet i affärsfastighet som ingår i direktivförslaget.

Med anledning av vad som sägs ovan kan det inte anses motiverat att i Finland genomföra en sådan tidsbunden lindring som direktivet möjliggör i fråga om krediter med säkerhet i affärsfastighet. Det är dock möjligt att, vid utgången av den tidsfrist som anges i direktivet, på nytt bedöma behovet av att ändra regleringen, om erfarenheterna av fastighetssäkerheter under en tillräckligt lång tid visar att den ovan nämnda indelningen i bostads- och affärsfastigheter är onödig, och om den berörda artikeln i direktivet blir permanent.

Av medlemsstaterna i EU har bara Spanien, Italien och Luxemburg meddelat att de går över till en lindrigare riskklassificering alldeles som de fyra ovan nämnda stater som haft denna möjlighet redan före direktivändringen.

Bestämmelserna i direktivet gäller både kreditinstitut och värdepappersföretag. Eftersom innehållet i bestämmelserna i lagen om värdepappersföretag till denna del är likadant som i kreditinstitutslagen behöver den förstnämnda lagen inte ändras i detta sammanhang.

2.3. Europaparlamentets och rådets direktiv 98/33/EG

Samtidigt med direktiv 98/31/EG och 98/32/EG, och med likadana genomförandebestämmelser, offentliggjordes Europaparlamentets och rådets direktiv 98/33/EG om ändring av artikel 12 i rådets direktiv 77/780/EEG om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut, artiklarna 2, 5, 6, 7 och 8 och bilagorna II och III till rådets direktiv 89/647/EEG om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut och artikel 2 och bilaga II till rådets direktiv 93/6/EEG om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut.

Utvidgande av myndigheternas rätt att utbyta information

I artikel 1 möjliggörs informationsutbyte mellan medlemsländernas banktillsynsmyndigheter och andra än banktillsynsmyndigheter i stater som inte hör till Europeiska

ekonomiska samarbetsområdet. För tillfället gäller rätten för banktillsynsmyndigheter i medlemsländerna att utbyta information endast banktillsynsmyndigheter i fråga om staterna utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Utbytet av information mellan banktillsynsmyndigheterna och andra myndigheter inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet möjliggjordes genom direktiv 95/26/EG. Hänvisningen i artikel 1 till andra myndigheter avser i enlighet med direktiv 95/26/EG myndigheter som övervakar likvidations- och konkursförfaranden samt myndigheter som svarar för godkännandet av och tillsynen över lagstadgade revisorer. Överenskommelse om informationsutbyte mellan banktillsynsmyndigheterna och andra myndigheter kan ingås t.ex. i övervakningsavtal och övervakningsprotokoll där banktillsynsmyndigheterna är parter, eftersom lämnandet av upplysningar till andra myndigheter alltid sker via en banktillsynsmyndighet. Vid informationsutbytet skall dessutom alltid säkerställas att uppgifter som fåtts av en annan myndighet och som lämnas till en annan myndighet används bara för fullgörande av tillsynsuppgifter och i den omfattning den myndighet som utlämnat uppgiften har godkänt.

Bestämmelser om informationsutbytet mellan myndigheter ingår i 19 § lagen om finansinspektionen, med vilken de ändringar som direktiv 95/26/EG förutsatte har införlivats år 1996. Eftersom 19 § lagen om finansinspektionen i sin nuvarande form täcker också informationsutbytet med några andra myndigheter och eftersom paragrafen å andra sidan inte begränsar ett sådant informationsutbyte endast inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet är det inte i detta skede nödvändigt att separat genomföra en utvidgning av bestämmelsens tillämpningsområde i lagstiftningen i Finland på det sätt som direktivet förutsätter.

Ändring av riskklassificeringen av vissa poster i balansräkningen

Genom artikel 2 ändras riskklassificeringen av vissa poster i balansräkningen som skall uppges vid soliditetskalkyleringen. Ändringarna gäller först och främst fordringar hos församlingar och andra religiösa samfund vilkas riskvikt föreslås bli ändrad från nuvarande 0 procent till 20 procent. På motsvarande sätt skulle fordringar med säkerhet

i masskuldebrev som kommuner och med dem jämförbara offentliga samfund har emitterat i fortsättningen kunna ges riskvikten 0 procent i stället för 20 procent som nu. Dessutom läggs till den grupp där riskvikten är 20 procent en ny post som gäller den andel av kapitalet i Europeiska investeringsfonden som tecknats men som inte betalats in.

Bestämmelser om riskgrupperingen av tillgångar ingår i 76 § kreditinstitutslagen, som föreslås bli ändrad på det sätt som de ovan nämnda ändringarna förutsätter.

Rapportering av förbindelser utanför balansräkningen

I direktivet ingår också flera bestämmelser om rapportering av förbindelser utanför balansräkningen. För det första lindras i artikel 2 soliditetskravet beträffande borgensförbindelser där säkerheten består av panträtt i bostadsfastighet eller av aktier som berättigar till innehav av en bostadslägenhet eller av värdepapper med säkerhet i bostad. Viktalet för sådana borgensförbindelser föreslås bli 50 procent. Enligt artikel 2 utvidgas också kapitalkravet med avseende på kreditrisker i fråga om icke-standardiserade derivatinstrument (OTC-derivat) till aktie- och råvaruderivat, medan de nu gäller bara ränte- och valutakursbundna avtal. Kapitalkravet för dem föreslås bli beräknat med hjälp av de koefficienter och formler som ingår i en bilaga till direktivet och som till vissa delar ändras också i fråga om ränte- och valutakursbundna derivatinstrument. När kapitalkravet för derivatinstrument beräknas är det enligt förslaget fortfarande möjligt för kreditinstitut och värdepappersföretag att välja antingen en metod där gängse värde används eller en metod där det ursprungliga anskaffningsvärdet används. Den metod där gängse värde används är dock i fortsättningen obligatorisk för de kreditinstitut och värdepappersföretag som är skyldiga att tillämpa bestämmelserna om kapitalkrav i samband med marknadsrisker eller som handlar med icke-standardiserade råvaru- och aktiederivat.

Enligt artikel 2 är det dessutom möjligt att till och med den 31 december 2006 med standardiserade derivatinstrument jämförbara sådana icke-standardiserade derivatinstrument som clearas av clearingorganisationer och som med anledning av de dagliga säkerhetskraven och också i övrigt är jämförbara

med standardiserade derivatinstrument beträffande kreditriskerna. Sådana derivatinstrument omfattas inte av kapitalkravet. Ett sådant clearingsystem som avses i artikeln existerar inte för närvarande i Finland. Om ett finskt kreditinstitut eller värdepappersföretag dock har sådana derivatinstrument med utländska motparter som clearas av en clearingorganisation som uppfyller kriterierna, kan bestämmelsen vara av betydelse också för finska tillsynsobjekt. Då bör finansinspektionen samtycka till befrielsen.

I kreditinstitutslagen ingår endast i 77 § bestämmelser om rapportering av förbindelser utanför balansräkningen. Enligt 81 a § meddelar finansinspektionen närmare föreskrifter om rapporteringen av posterna. Ändringar som gäller förbindelser utanför balansräkningen förutsätter därmed inte att lagstiftningen ändras.

De ovan nämnda bestämmelserna i direktivet gäller både kreditinstitut och värdepappersföretag. Eftersom innehållet i bestämmelserna i lagen om värdepappersföretag till denna del är likadant som i bestämmelserna i kreditinstitutslagen förutsätter direktivets genomförande inte att den förstnämnda lagen ändras.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål

Syftet med propositionen är att genomföra bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/31/EG, 98/32/EG och 98/33/EG i den nationella lagstiftningen. Dessutom företas vissa preciseringar i soliditetsbestämmelserna i kreditinstitutslagen oberoende av de nämnda direktiven. Genom propositionen eftersträvas i enlighet med målen för direktiven en precisering av kalkyleringen av den kapitalbas som behövs för att kreditinstituten skall kunna täcka riskerna.

3.2. De viktigaste förslagen

Genomförandet av direktiv 98/31/EG förutsätter att bestämmelserna om kapitalkravet i samband med marknadsrisker ändras. Därför fogas till soliditetsbestämmelserna i kreditinstitutslagen en bestämmelse om råvarurisker. De andra ändringar som direktivet förutsätter är däremot så pass tekniska och

detaljerade att det inte är ändamålsenligt att bestämmelser om dem anges i lag. Närmare bestämmelser bl.a. om formlerna för beräkning av råvarurisker och om kvalitetskraven i fråga om egna modeller avses därför bli utfärdade genom finansinspektionens föreskrifter med stöd av gällande 81 a § kreditinstitutslagen.

Det är ändamålsenligt att införliva den i direktiv 98/32/EG avsedda lindringen av soliditetskravet för värdepapper med säkerhet i bostad med de nationella bestämmelserna, eftersom den risk som hänför sig till dem inte skiljer sig nämnvärt från den risk som är förknippad med bostadskrediter. I enlighet med detta fogas till 76 § 1 mom. III gruppen kreditinstitutslagen ett omnämnande av värdepapperen i fråga. Däremot är det av de skäl som nämns i stycke 2.2 inte ändamålsenligt att genomföra den lindring av soliditetskravet i fråga om krediter med säkerhet i kontorsbyggnader och företagslokaler för olika ändamål som direktiv 98/32/EG möjliggör.

Direktiv 98/33/EG ändrar riskvikten för vissa poster i balansräkningen som används vid soliditetskalkyleringen, och det förutsätter att motsvarande ändringar införlivas med 9 kap. kreditinstitutslagen. Bestämmelser om enskilda ändringar som gäller förbindelser utanför balansräkningen föreslås däremot inte ingå i lagen utan närmare bestämmelser utfärdas, liksom i fråga om motsvarande poster, i finansinspektionens föreskrifter.

Den gällande lagen upptar inte några särskilda bestämmelser om riskklassificeringen av masskuldebrevslån med säkerhet i fastighet eller i offentligt samfund, vilka avses i lagen om hypoteksbanker (1240/1999). I syfte att harmonisera konkurrensförutsättningarna för finska hypoteksbanker med hänseende på de andra hypoteksbankerna på den europeiska marknaden föreslås att ett soliditetskrav om 10 procent skall få tillämpas på sådana masskuldebrevslån med säkerhet i fastighet eller i offentligt samfund som avses i lagen om hypoteksbanker och på motsvarande utländska masskuldebrevslån med säkerhet i fastighet eller i offentligt

samfund. Ett soliditetskrav om 10 procent tillämpas i alla medlemsstater i EU som har en sådan lagstiftning om hypoteksbanker som motsvarar Finlands lag om hypoteksbanker.

4. Propositionens verkningar

De poster som de föreslagna ändringarna av soliditetskalkyleringen gäller har stått för en liten andel av samtliga poster som skall uppges vid soliditetskalkyleringen, varför förslaget till denna del inte har någon betydande inverkan på kreditinstitutens och värdepappersföretagens soliditet eller andra ekonomiska verksamhetsbetingelser.

Utsträckandet av kraven på en kapitalbas till råvaru- och aktierivat inverkar sannolikt i någon mån sänkande på soliditetsgraden för kreditinstitut och värdepappersföretag som handlar med sådana derivatinstrument. Å andra sidan tillåter förslaget till vissa delar att egna modeller som tillsynsobjekten använder i sin interna riskkontroll utnyttjas vid beräkningen av den lagstadgade kapitalbasen. Detta är ägnat att effektivisera kreditinstitutens och värdepappersföretagens verksamhet, eftersom det sparar kostnader och leder till riskmätningresultat som är exaktare än de som de nuvarande standardiserade modellerna ger. I propositionen tas inte ställning till den för värdepappersföretag tillåtna affärsverksamhetens storlek i fråga om råvaror och råvaruderivat. Behovet av att ändra lagstiftningen till denna del utreds dock som bäst.

Eftersom 100 procents riskvikt för närvarande tillämpas på krediter med säkerhet i affärsfastigheter påverkas inte de finska kreditinstitutens soliditet av att den lindring som direktivet möjliggör inte tillämpas. Ett genomförande av lindringen skulle ha förbättrat kreditinstitutens kapitaltäckningsgrad med cirka en halv procentenhet i genomsnitt.

5. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid finansministeriet som tjänsteuppdrag.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

5 a §. *Handelslager*. Den definition av begreppet handelslager som ingår i paragrafen kompletteras med en hänvisning till råvaror.

69 §. *Kundrisker och riskrapportering*. Det föreslås att 2 mom. 2 punkten kompletteras så, att endast 20 procent av poster med en löptid på mer än ett år men högst tre år som vid soliditetskalkyleringen hänförs till II riskgruppen 1 punkten beaktas som kundrisk. Lindringen gäller alltså sådana fordringar och förbindelser utanför balansräkningen där motparten är ett kreditinstitut. Lindringen grundar sig på artikel 4.9 i direktiv 92/121/EEG.

76 §. *Riskgruppering av tillgångarna*. Enligt förslaget kompletteras I gruppen 3 punkten så, att det är möjligt att till riskgrupp 0 hänföra också sådana utländska kommuner och offentliga samfund vilkas ställning med avseende på kreditriskerna kan jämföras med finska kommuners ställning. I Finland har kommunerna en grundlagsenlig omfattande självstyrelse och självständig skatteuppbördsrätt, vilket möjliggör en fördelaktig soliditetsbehandling som kan jämföras med statens. Förslaget baserar sig på artikel 7 i rådets direktiv om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut. Enligt artikeln har de enskilda medlemsstaterna möjligheter att tillåta sina kreditinstitut att utländska offentliga samfund inom den regionala och den lokala förvaltningen hänförs till riskgrupp 0, förutsatt att medlemslandet i fråga har försett kommissionen med en förteckning över de offentliga samfund som uppfyller dessa kriterier. Innan den fördelaktigare riskviktningen tillämpas bör de finska kreditinstituten alltså säkerställa att en sådan anmälan har sänts till kommissionen.

Dessutom föreslås I gruppen 3 punkten bli kompletterad i enlighet med artikel 2 i direktiv 98/33/EG så, att till riskgrupp 0 hänförs fordringar för vilka säkerheten utgörs av värdepapper som finska kommuner eller sådana offentliga samfund i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som kan jämföras med dem har emitterat. På grund av den strama ordalydelsen i direktivet kan som en sådan säkerhet som avses i punkten däremot inte betraktas värdepapper som andra sam-

manslutningar emitterat, även om borgen som kommuner eller andra offentliga samfund beviljat skulle gälla dem.

Det föreslås att II gruppen 3 punkten kompletteras så, att till posten hänförs fordringar hos finska församlingar samt hos sådana församlingar i staterna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som i fråga om kreditrisker kan jämföras med finska församlingar. För tillfället hänförs fordringar hos finska församlingar till I gruppen. Andringen grundar sig på artikel 2 i direktiv 98/33/EG. Enligt artikeln kan församlingar med självständig skatteuppbördsrätt hänföras högst till II gruppen vid soliditetskalkyleringen. På motsvarande sätt hänförs alla församlingar utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet samt sådana församlingar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som inte har rätt att uppbära skatt till IV gruppen.

Enligt förslaget hänförs till II gruppen inte bara de ovan avsedda församlingarna utan också sådana med finska kommuner jämförbara kommuner och andra offentliga samfund i staterna utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som har rätt att uppbära skatt eller som annars kan jämföras med finska kommuner med avseende på kreditriskerna. I enlighet med direktivet kan med finska kommuner dock i detta sammanhang jämföras endast kommuner i staterna inom OECD. Till IV gruppen hänförs därmed inte bara sådana kommuner i OECD-staterna som saknar skatteuppbördsrätt utan också alla kommuner i staterna utanför OECD. Med fordringar hos sådana offentliga samfund som avses i punkten jämföras också sådana fordringar för vilka säkerheten består av värdepapper som dessa offentliga samfund har emitterat. Till II gruppen fogas dessutom en ny 9 punkt, enligt vilken gruppen i enlighet med artikel 2 i direktiv 98/32/EG omfattar den andel av kapitalet i Europeiska investeringsfonden som har tecknats men inte betalats in.

Till III gruppen fogas i enlighet med artikel 1 i direktiv 98/33/EG en ny 1 a-punkt som tillåter att värdepapper med säkerhet i bostad ges samma riskviktskoefficient som krediter som kreditinstitutet självt beviljat. Av kreditinstitutets investeringar i sådana

värdepapper beaktas därmed vid soliditetskalkyleringen 50 procent. Värdepapperisering av krediter är en allmän företeelse, särskilt i de anglosaxiska rättssystemen, och sker i praktiken så att kreditinstitutet överlåter krediterna jämte säkerheter till ett separat bolag som finansierar förvärvet av fordringarna genom att emittera masskuldebrev eller motsvarande värdepapper. Det har ansetts att kreditriskerna för sådana investeringar i värdepapper kan jämföras med krediter som kreditinstitutet självt har beviljat, närmast därför att investerarna om det separata bolaget blir insolvent har bättre förmånsrätt än de andra borgenärerna till de krediter som utgör säkerhet för värdepappren och till säkerheterna för dem. Närmare villkor om när säkerheten skall anses vara lika betryggande som vid direkt kreditgivning avses bli utfärdade genom finansinspektionens föreskrifter. Den föreslagna lindringen gäller i enlighet med direktivet bara värdepapper med säkerhet i bostadsfastighet. Av andra värdepapperiserade fordringar beaktas däremot alltså 100 procent. Den stramare riskvikten om 100 procent gäller i sin helhet också sådana värdepapper av vilkas säkerhetsmassa endast en del är krediter med säkerhet i bostadsfastighet. Till 78 § fogas en särskild bestämmelse om kapitalkravet på sådana masskuldebrev eller andra värdepapper som en inhemsk eller utländsk hypoteksbank har emitterat.

78 §. *Kapitalkrav för täckning av kreditrisker.* Till paragrafen fogas ett 2 mom., enligt vilket det blir tillåtet att, i enlighet med allmän europeisk praxis, med avvikelser från 1 mom. tillämpa en riskkoefficient om 10 procent på sådana masskuldebrevslån med

säkerhet i fastighet som avses i 2 § 3 punkten lagen om hypoteksbanker (1240/1999) och på sådana masskuldebrevslån med säkerhet i offentligt samfund som avses i 2 § 4 punkten i nämnda lag samt på motsvarande utländska masskuldebrevslån med säkerhet i fastighet eller i offentligt samfund. Med sådana utländska masskuldebrevslån som avses i lagrummet jämföras tyska och österrikiska *Pfandbriefe*, franska *obligations foncieres*, spanska *cedulas hipotecarias*, luxemburgska *lettres de gage*, sådana masskuldebrevslån med säkerhet som avses i Danmarks Realkreditlov samt motsvarande masskuldebrevslån med säkerhet som senare eventuellt inbegrips i lagstiftningen i andra medlemsstater inom EU och på vilka det enligt lagstiftningen i emittentens hemstat är tillåtet att tillämpa en riskklassificering enligt 10 procent.

78 a §. *Kapitalkrav för täckning av positions-, avvecklings-, motparts-, valutakurs- och råvarurisker.* Till rubriken och till 2 mom. avses bli fogat ett omnämnande av råvarurisker, som i fortsättningen omfattas av det kapitalkrav som anges i direktiv 98/31/EG. Närmare bestämmelser om rapportering av råvarurisker samt om den användning av egna modeller för riskkontroll som det nämnda direktivet möjliggör utfärdas i finansinspektionens föreskrifter.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av kreditinstitutslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i kreditinstitutslagen av den 30 december 1993 (1607/1993) 5 a § 1 mom. 1 punkten, 69 § 2 mom. 2 punkten, 76 § I gruppen 3 punkten och II gruppen 3, 7 och 8 punkten, rubriken för 78 a § samt 78 a § 2 mom., av dessa lagrum 5 a § och 1 mom. 1 punkten sådan den lyder i lag 570/1996 samt 69 § 2 mom. 2 punkten, 76 § I gruppen 3 punkten och II gruppen 7 och 8 punkten samt rubriken för 78 a § och 78 a § 2 mom. sådana de lyder i lag 1340/1997, samt

fogas till 76 § II gruppen, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 1340/1997, en ny 9 punkt och till III gruppen en ny 1 a-punkt samt till 78 §, sådan den lyder i nämnda lag 1340/1997, ett nytt 2 mom. som följer:

5 a §

Handelslager

Till ett kreditinstituts och ett till samma konsolideringsgrupp som detta hörande företags handelslager räknas

1) värdepapper, råvaror och derivatinstrument som kreditinstitutet eller ett företag som hör till samma konsolideringsgrupp som detta har förvärvat i avsikt att på kort sikt dra nytta av faktiska eller förväntade skillnader mellan anskaffnings- och försäljningspriserna eller andra förändringar av priser eller räntesatser,

69 §

Kundrisker och riskrapportering

I ett kreditinstituts kundrisker ingår emellertid inte

2) sådana till 76 § II gruppen 1 och 2 punkten hänförliga poster vilkas återstående löptid är högst ett år, om inte gruppindelningen uteslutande baserar sig på garanti som avses i II gruppen 1 och 2 punkten; vid beräkningen av kundrisken får dessutom lämnas obeaktat 80 procent av varje sådan post med en återstående löptid om mer än ett år men högst tre år som kan hänföras till 76 § II gruppen 1 punkten, samt

76 §

Riskgruppering av tillgångarna

Ett kreditinstituts tillgångar skall vid beräkningen av det i 72 § avsedda relationstallet grupperas som följer:

I gruppen

3) fordringar hos finska kommuner, samkommuner, Kommunernas garanticentral, den i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/1964) avsedda kommunala pensionsanstalten, landskapet Åland och med finska kommuner jämställbara kommuner i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och andra offentliga samfund som kan jämföras med sådana kommuner, och av dem garanterade fordringar liksom också fordringar för vilka säkerheten består av värdepapper som dessa samfund har emitterat,

II gruppen

3) fordringar hos finska församlingar samt med finska församlingar jämställbara församlingar i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet samt andra än i grupp I 3 punkten avsedda med finska kommuner jämställbara utländska kommuner, samkommuner och andra med sådana kommuner jämställbara offentliga samfund, av dem garanterade fordringar samt fordringar för vilka säkerheten består av värde-

papper som dessa samfund har emitterat,

78 §

7) fordringar hos värdepappersföretag som avses i lagen om värdepappersföretag och hos utländska värdepappersföretag vilka övervakas i motsvarighet till lagen om värdepappersföretag samt fordringar som dessa har garanterat och likaså fordringar för vilka säkerheten utgörs av värdepapper emitterade av ett sådant värdepappersföretag,

8) fordringar hos optionsföretag som avses i lagen om handel med standardiserade optioner och terminer (772/1988), hos fondbörser som avses i värdepappersmarknadslagen och hos den värdepapperscentral som avses i lagen om värdeandelssystemet (826/1991) samt hos utländska optionsföretag, fondbörser och clearingorganisationer som är reglerade på motsvarande sätt och övervakas i motsvarighet till de ovan nämnda lagarna och likaså fordringar som sådana sammanslutningar har garanterat samt fordringar för vilka säkerheten utgörs av värdepapper som har emitterats av sådana sammanslutningar samt

9) den andel av kapitalet i Europeiska investeringsfonden som har tecknats men inte betalats in.

III gruppen

1 a) värdepapper för vilka den fulla säkerheten består av sådana krediter som avses i III gruppen 1 punkten, samt

Kapitalkrav för täckning av kreditrisker

Med avvikelse från vad som bestäms i 76 § och i 1 mom. i denna paragraf får 10 procent av beloppet beaktas i fråga om sådana masskuldebrevslån med säkerhet i fastighet och sådana masskuldebrevslån med säkerhet i offentligt samfund som avses i lagen om hypoteksbanker (1240/1999) samt i fråga om sådana utländska masskuldebrevslån med säkerhet som kan jämföras med dem.

78 a §

Kapitalkrav för täckning av positions-, avvecklings-, motparts-, valutakurs- och råvarurisker

Kreditinstitutet skall utöver vad som bestäms i 1 mom. ha en kapitalbas som täcker hela den valutakursrisk som är förenad med verksamheten, råvarurisken samt risker som kan jämföras med dem som nämns i 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 2000.

Helsingfors den 5 maj 2000

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister *Suvi-Anne Siimes*

Lag

om ändring av kreditinstitutslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i kreditinstitutslagen av den 30 december 1993 (1607/1993) 5 a § 1 mom. 1 punkten, 69 § 2 mom. 2 punkten, 76 § I gruppen 3 punkten och II gruppen 3, 7 och 8 punkten, rubriken för 78 a § samt 78 a § 2 mom., av dessa lagrum 5 a § och 1 mom. 1 punkten sådan den lyder i lag 570/1996 samt 69 § 2 mom. 2 punkten, 76 § I gruppen 3 punkten och II gruppen 7 och 8 punkten samt rubriken för 78 a § och 78 a § 2 mom. sådana de lyder i lag 1340/1997, samt

fogas till 76 § II gruppen, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 1340/1997, en ny 9 punkt och till III gruppen en ny 1 a-punkt samt till 78 §, sådan den lyder i nämnda lag 1340/1997, ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

5 a §

Handelslager

Till ett kreditinstituts och ett till samma konsolideringsgrupp som detta hörande företags handelslager räknas

1) värdepapper och derivatinstrument som kreditinstitutet eller ett företag som hör till samma konsolideringsgrupp som detta har förvärvat i avsikt att på kort sikt dra nytta av faktiska eller förväntade skillnader mellan anskaffnings- och försäljningspriserna eller andra förändringar av priser eller räntesatser,

69 §

Kundrisker och riskrapportering

I ett kreditinstituts kundrisker ingår emellertid inte

2) sådana till 76 § II gruppen 1 och 2 punkten hänförliga poster vilkas återstående löptid är högst ett år, om inte gruppindelningen uteslutande baserar sig på garanti som avses i II gruppen 1 och 2 punkten,

Föreslagen lydelse

5 a §

Handelslager

Till ett kreditinstituts och ett till samma konsolideringsgrupp som detta hörande företags handelslager räknas

1) värdepapper, råvaror och derivatinstrument som kreditinstitutet eller ett företag som hör till samma konsolideringsgrupp som detta har förvärvat i avsikt att på kort sikt dra nytta av faktiska eller förväntade skillnader mellan anskaffnings- och försäljningspriserna eller andra förändringar av priser eller räntesatser,

69 §

Kundrisker och riskrapportering

I ett kreditinstituts kundrisker ingår emellertid inte

2) sådana till 76 § II gruppen 1 och 2 punkten hänförliga poster vilkas återstående löptid är högst ett år, om inte gruppindelningen uteslutande baserar sig på garanti som avses i II gruppen 1 och 2 punkten; vid

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

beräkningen av kundrisken får dessutom lämnas obeaktat 80 procent av varje sådan post med en återstående löptid om mer än ett år men högst tre år som kan hänföras till 76 § II gruppen 1 punkten, samt

76 §

Riskgruppering av tillgångarna

Ett kreditinstituts tillgångar skall vid beräkningen av det i 72 § avsedda relationstalet grupperas som följer:

I gruppen

3) fordringar hos finska kommuner, samkommuner och församlingar, Kommunernas garanticentral, den i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagarare (202/1964) avsedda kommunala pensionsanstalten samt landskapet Åland och av dem garanterade fordringar,

II gruppen

3) fordringar hos utländska offentliga samfund som kan jämföras med finska kommuner, samkommuner och församlingar, fordringar som de garanterat samt fordringar för vilka säkerheten består av värdepapper som har emitterats av finska kommuner, samkommuner och församlingar samt landskapet Åland och värdepapper som med dem jämförbara utländska offentliga samfund har emitterat,

7) fordringar hos värdepappersföretag som avses i lagen om värdepappersföretag och hos utländska värdepappersföretag vilka övervakas i motsvarighet till lagen om värdepappersföretag samt fordringar som dessa har garanterat och likaså fordringar för vilka säkerheten utgörs av värdepapper emitterade av ett sådant värdepappersföretag, samt

76 §

Riskgruppering av tillgångarna

Ett kreditinstituts tillgångar skall vid beräkningen av det i 72 § avsedda relationstalet grupperas som följer:

I gruppen

3) fordringar hos finska kommuner, samkommuner, Kommunernas garanticentral, den i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagarare (202/1964) avsedda kommunala pensionsanstalten, landskapet Åland och med finska kommuner jämförbara kommuner i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och andra offentliga samfund som kan jämföras med sådana kommuner, och av dem garanterade fordringar liksom också fordringar för vilka säkerheten består av värdepapper som dessa samfund har emitterat,

II gruppen

3) fordringar hos finska församlingar samt med finska församlingar jämförbara församlingar i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet samt andra än i grupp I 3 punkten avsedda med finska kommuner jämförbara utländska kommuner, samkommuner och andra med sådana kommuner jämförbara offentliga samfund, av dem garanterade fordringar samt fordringar för vilka säkerheten består av värdepapper som dessa samfund har emitterat,

7) fordringar hos värdepappersföretag som avses i lagen om värdepappersföretag och hos utländska värdepappersföretag vilka övervakas i motsvarighet till lagen om värdepappersföretag samt fordringar som dessa har garanterat och likaså fordringar för vilka säkerheten utgörs av värdepapper emitterade av ett sådant värdepappersföretag,

Gällande lydelse

8) fordringar hos optionsföretag som avses i lagen om handel med standardiserade optioner och terminer (772/1988), hos fondbörser som avses i värdepappersmarknadslagen och hos den värdepapperscentral som avses i lagen om värdeandelssystemet (826/1991) samt hos utländska optionsföretag, fondbörser och clearingorganisationer som är reglerade på motsvarande sätt och övervakas i motsvarighet till de ovan nämnda lagarna och likaså fordringar som sådana sammanslutningar har garanterat samt fordringar för vilka säkerheten utgörs av värdepapper som har emitterats av sådana sammanslutningar.

Föreslagen lydelse

8) fordringar hos optionsföretag som avses i lagen om handel med standardiserade optioner och terminer (772/1988), hos fondbörser som avses i värdepappersmarknadslagen och hos den värdepapperscentral som avses i lagen om värdeandelssystemet (826/1991) samt hos utländska optionsföretag, fondbörser och clearingorganisationer som är reglerade på motsvarande sätt och övervakas i motsvarighet till de ovan nämnda lagarna och likaså fordringar som sådana sammanslutningar har garanterat samt fordringar för vilka säkerheten utgörs av värdepapper som har emitterats av sådana sammanslutningar *samt*

9) *den andel av kapitalet i Europeiska investeringsfonden som har tecknats men inte betalats in.*

III gruppen

1 a) värdepapper för vilka den fulla säkerheten består av sådana krediter som avses i III gruppen 1 punkten, samt

78 §

Kapitalkrav för täckning av kreditrisker

78 §

Kapitalkrav för täckning av kreditrisker

Med avvikelse från vad som bestäms i 76 § och i 1 mom. i denna paragraf får 10 procent av beloppet beaktas i fråga om sådana masskuldebrevslån med säkerhet i fastighet och sådana masskuldebrevslån med säkerhet i offentligt samfund som avses i lagen om hypoteksbanker (1240/1999) samt i fråga om sådana utländska masskuldebrevslån med säkerhet som kan jämföras med dem.

78 a §

Kapitalkrav för täckning av positions-, avvecklings-, motparts- och valutarisker.

78 a §

Kapitalkrav för täckning av positions-, avvecklings-, motparts-, valutakurs- och råvarurisker

Kreditinstitutet skall utöver vad som bestäms i 1 mom. ha en kapitalbas som täcker hela den valutakursrisk som är förenad med

Kreditinstitutet skall utöver vad som bestäms i 1 mom. ha en kapitalbas som täcker hela den valutakursrisk som är förenad med

Gällande lydelse

verksamheten samt risker som kan jämföras med dem som nämns i 1 mom.

Föreslagna lydelse

verksamheten, råvarurisken samt risker som kan jämföras med dem som nämns i 1 mom.

Denna lag träder i kraft den *2000.*